

Zapomenutá voda pod Andělskou horou

Pavel Reiser, Lázeňské lesy Karlovy Vary

Andělská hora, výrazný skalní suk se zříceninou hradu, byla od dávné minulosti využívána jako opěrný bod pro obranu okolního území. Na náhorní plošinu se mohli útočníci vyšplhat jen na několika místech a byli přitom velmi zranitelní. Vidět z ní bylo do dálek, takže se obránci mohli včas a dobře připravit. Se zásobami vody však byli odkázáni jen na jímání dešťové vody nebo její donášení do cisterny vyhloubené ve skále. A to je také možná jeden z důvodů, že nejstarší známá písemná zmínka o opevnění na tomto místě pochází až z roku 1402.

Skončil středověk, hrad ztratil svůj význam a po požáru rychle chátral. Naštěstí jej objevili první romantici, takže se stal cílem výletů a majitel panství jej nechal alespoň částečně opravit. Historik Augustin Sedláček napsal v 19. století ve své knize: „*K nejkrásnějším*

zříceninám našeho království patří Andělská hora mezi Vary a Bochovem. Hrad tento daleko viditelný stojí na hrubém skalisku, kteréž na vše strany kolmě spadá ...”

Mnozí umělci se snažili hrad zachytit tak, aby co nejvíce vynikl jeho impozantní vzhled. Kromě jiných i G. Wurbse, který svoji rytinu dokončil kolem roku 1870 (obr. 1). V tomto období byl kopec ještě stále zcela odlesněn a zřícenina na něm byla poměrně výrazná. Mě však zaujal úplně jiný výjev. Pohoda vesničanů u roubené nádrže na vodu. V této souvislosti jsem si vzpomněl, že svého času byl v literatuře zmiňován zcela výjimečný pramen vody pod Andělskou horou, hojně vyhledávaný pro své léčivé účinky na oční nemoci.

Pramen vyvěral poblíž barokního kostela Nejsvětější Trojice (obr. 2). Podle plánů

Obr. 1: Rytina G. Wurbse z roku 1870.

Obr. 2: Reprodukce raně barokního poutního kostela Nejsvětější Trojice.

Giovannio Battisty Alliprandiho dal tento kostel postavit koncem 17. století tehdejší majitel kysibelského panství. Stavbu se však podařilo dokončit až v roce 1712. První písemná zmínka o zdejší kapli a chýši poustevníka, se ovšem vztahuje už k roku 1393 a potvrzuje dávný význam tohoto místa. Kolem kaple vedla po staletí hlavní cesta do Stanovic. Později ovšem nabyla mnohem většího významu silnice, která spojovala Karlovy Vary s Prahou, a původní přímé spojení do Stanovic v podstatě zaniklo. Nedaleko od trojbokého kostela roste a dosud se stále zmlazuje památný strom „Alvínina lípa“ a u ní se nachází studánka. Před několika lety byla nově upravená – patrně reminiscence na zázračný pramen.

Vraťme se však pod hrad. Koncem 15. století tu Jindřich III. z Plavna založil městečko. Jeho obyvatelé živilo po staletí především zemědělství, takže potřebovali stále víc vody. Sedláci postupně upravili všechna prameniště a vykopali mnohé studny. Na všech vodotečích vznikly na vhodných místech rybníky různé velikosti. Místní potřebovali mít dost vody i po suchém létě, nejen pro sebe, ale hlavně pro početná stáda dobytka, houfy ovcí a pro koně. Původní podoba městečka byla zničena za velkého požáru roku 1887. Po požáru už nebyly některé domy znovu

postaveny, a to i přesto, že městečko patřilo k oblíbenému výletnímu místu karlovarských hostů. Zánik dalších stavení a úbytek obyvatelstva pak pokračoval i po 2. světové válce a teprve v novém tisíciletí se obec začala znovu rozvíjet.

Kašnu, tak jak ji ztvárnila umělcova ruka, určitě napájel silný pramen vody. Její situování je podle obrazu na severozápadním úpatí hradního vrchu, takže jde jistě o jiný pramen,

Obr. 3: Andělská Hora a kostel Nejsvětější Trojice přes Andělský rybník.

◄ Obr. 4: Studánka v zaniklém úvozu severozápadně pod hradním vrchem.

▼ Obr. 5: Pumpa v místech někdejší roubené kašny. Všechny fotografie Stanislav Wieser.

než ten, který byl považován za zázračný a dal vzniknout poutnímu kostelu Nejsvětější Trojice. V místech někdejší roubené kašny je nyní již nefunkční pumpa na betonových skružích studny. Níže pod javorem vyvěrá voda v mělké studánce, jejíž okolí nenapovídá, že je využívána. Podobných vývěrů však bylo v okolí hradu více. Při pochůzce po okolí hradu lze obdivovat i další vodní díla. Například staré, pečlivě kamenem vyložené studny či nádrže. Jiné zdroje prošly novější úpravou a na betonových skružích trůní nejedna klasická venkovská pumpa. Vodojem na severozápadním úpatí hradního vrchu do obce rozvádí vodu z přivaděče napojeného na karlovarský vodovod. ■

Poznámka:

Vodovodní systém se v obci začal budovat až koncem 20. století. V katastru obce Andělská Hora se nachází množství nádrží (požárních), a rybníků (asi 14, různé velikosti), mezi nejznámější patří Černý a Andělský. Dešťová voda z části obce je odváděna do zasakovací nádrže a z té pak odtéká do Dubinského potoka.

KRÁTKÉ ZPRÁVY

■ Se začátkem letošního července Agentura ve spolupráci s městem Boží Dar osadila **nové botanické cedulky** na naučné stezce v národní přírodní rezervaci **Božídarské rašeliníště**. Návštěvníci stezky tak nyní mohou přímo z ní lépe identifikovat 26 zde rostoucích druhů rostlin, ohrožených, ale i běžnějších. Ti, kdo navštíví stezku a zároveň jsou vybaveni mobilním zařízením s přístupem na internet, mohou dále využít čtečku QR kódů a po načtení internetových stránek se dozvědět ještě více informací k jednotlivým druhům, a to v několika jazycích.